

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดิม ตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

Tourism Potential of the Red Lotus Lake, Baan Diam Village, Chiang Wae, Kumphawapi, Udon Thani

ทวีศักดิ์ เฉลิมแสน / Taweesak Chalomsaen

วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-mail: chalemsan17@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดิม ตำบลเชียงแห อำเภอ กุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำผลการศึกษาไปกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเล บัวแดงให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 20 ราย ได้แก่ ประธานกลุ่มเรือชุมชนบ้านเดิม หัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองหานกุมภวาปี ผู้ประกอบการเรือจ้าง ผู้ประกอบการร้านค้า ตัวแทนชุมชนบ้านเดิม ปรราชณ์ด้านภูมิปัญญาชาวบ้านบ้านเดิมนายกเทศบาลตำบลเชียงแห ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุดรธานีโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแล้วทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยวิธีการพรรณนา ผลการศึกษาพบว่าบึงหนองหานเป็นแหล่งน้ำจืด ที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดอุดรธานี เส้นทางคมนาคมเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย มีสื่อโทรทัศน์ ให้ความสนใจในการถ่ายทำรายการและประชาสัมพันธ์ บัวแดงจะออกดอกในช่วงฤดูหนาว ดอกบัวแดงเป็นบัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีเรือไว้คอยบริการล่องชมความงามของดอกบัวแดง มีการประชุมเตรียมความพร้อมของกลุ่มเรือ นำเที่ยวมีมาตรการให้นักท่องเที่ยวสวมเสื้อชูชีพทุกคนก่อนลงเรือมีการจัดเส้นทางเดินเรือเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุบริเวณท่าเรือมีเจ้าหน้าที่คอยรักษาความปลอดภัยที่มีที่พักแบบโฮมสเตย์โดยมีเจ้าของบ้านเป็นผู้รักษาความปลอดภัย ร้านอาหารที่มีในชุมชนเป็นร้านอาหารแบบพื้นบ้าน สินค้าที่ชุมชนนำมาทำผลิตภัณฑ์มีวัตถุดิบ มาจาก บึงหนองหาน มีไฟฟ้าเข้าถึงชุมชนและบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เป็นสถานที่ที่มีตำนานความเชื่อเรื่องผาแดง นางไอ่ มีประเพณีบุญเดือน 5 ซึ่งแตกต่างจากประเพณีของถิ่นอื่น มีการสืบทอดพิธีกรรมทางศาสนาอย่างเหนียวแน่น

คำสำคัญ: ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว, ทะเลบัวแดง, จังหวัดอุดรธานี

Abstract

The research's objective is to study the tourism potential of the Red Lotus Lake, Baan Diam Village, Chiang Wae Sub-District, Kumphawapi District, Udon Thani Province and to elaborate the findings into the sustainable development for the potential of the Red Lotus Lake touristic site. Qualified as the qualitative type, the researcher conducted an in-depth interview with 20 key informants comprising the Chief of Baan Diam Village's Boat Group, the Chief of the Preserved Forest Quarter, Nong Han, Kumphawapi District, boat and shop operators, representative of Baan Diam Village, local scholars of Baan Diam Village, the Chiang Wae Municipality Chief, and the Tourism and Sports Director of Udon Thani Province. The data gained from the in-depth interview are classified for further analyzing and synthesizing using the expressive strategies. The result is as follows: Nong Han Lake is the biggest freshwater resource in Udon Thani Province with

convenient transport route directed to it. It has attracted a lot of television media in which many programmes and PR have taken place there. Born naturally, the red lotus usually blooms in the winter. To enjoy the beauty of the red lotus, there is a boat service in which the boat operators join in meetings together to set up preparations and standard. Every tourist is required to wear life vest before going on the boat tour whereas the route is carefully chosen to prevent any accidents. Also, there are staffs on the pier for safety concerns as well as homestay accommodation with the owners as their guards for tourists. Restaurants in the area offer local cuisine while the material for the community's local products comes from Nong Han Lake. Electricity is available in the community and the touristic area. The place itself is also home to the traditional legend of Pha Daeng and Nang Ai. Furthermore, its tradition of the 5th Month Merit-Making or Songkran Merit-Making distinguishes the community from others with the local residents performing their religious rites vigorously.

Keywords: Tourism potential, the Red Lotus Lake, Udon Thani

บทนำ

ทะเลบัวแดง หนองหานกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เป็นทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 22,500 ไร่ มีความลึกเฉลี่ย 2.10 เมตร ในช่วงฤดูฝน และมีลำห้วยไหลมาสู่หนองหาน รวม 7 สาย ประกอบด้วย ห้วยโนนไฟ หรือพันไฟ ห้วยโนนสาไหลลงสู่บึงหนองหานด้านทิศเหนือ ห้วยสามพาด ห้วยน้ำฆ้อง ห้องกองสี ไหลลงสู่บึงหนองหาน ด้านทิศตะวันตก ห้วยไผ่จาน ไหลลงสู่ บึงหนองหานด้านทิศตะวันออก และห้วยเสือเต็นไหลลงสู่บึงหนองหานทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ บึงหนองหานถือว่าเป็นต้นกำเนิดที่สำคัญของลำน้ำป่าว (จิรวรรณ หัสโรค์, 2548)

หนองหานเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่ใหญ่ที่สุดในภาคอีสานและใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศไทย ในแหล่งน้ำหนองหาน มีบัวแดงจำนวนมากความสวยงามของดอกบัวที่สวยงามจึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุดรธานี แหล่งท่องเที่ยวนี้ คือ ทะเลบัวแดง มีเอกลักษณ์ที่สำคัญคือ มีดอกบัวแดงผลิดอกเต็มท้องน้ำหนองหานประมาณ 2,000 กว่าไร่ บัวจะออกดอกมีปริมาณมากที่สุดในช่วง เดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ และค่อยๆ ลดปริมาณลงใน เดือนมีนาคม ดอกบัวส่วนใหญ่จะบานในช่วงเช้าตรู่ถึงเที่ยงนักท่องเที่ยวมองเห็นบัวแดงบานเต็มท้องน้ำสุดลูกหูลูกตางดงามอย่างหาที่เปรียบไม่ได้จึงเป็นที่มาของคำว่า ทะเลบัวแดง และยังเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วย พันธุ์ปลา พันธุ์นก และพืชน้ำ จำนวนมาก เนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามกำลังได้รับความนิยมทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวเป็นจำนวนมาก (สิริพร ดงสิงห์, 2557)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดง ชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยมุ่งศึกษาถึงศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำผลการศึกษาไปกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเล บัวแดง ชุมชนบ้านเดียม ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดง ชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาถึงศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความสำคัญและความดึงดูดใจของ

แหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ศักยภาพ หมายถึง ภาวะแฝง พลังความสามารถที่มีอยู่ในบุคคล อำนาจหรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ (สันติ ปานน้อย และคณะ, 2550)

ศักยภาพทางการท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในตัวเองของแหล่งท่องเที่ยวที่จะเอื้ออำนวยต่อพัฒนา การปรับปรุง การจัดการ หรือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ขึ้น โดยพิจารณาศักยภาพทางการท่องเที่ยว ใน ประกอบด้วย ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการ การท่องเที่ยวและการตลาดการท่องเที่ยว (ปองพล รัชลหทัยกุล และคณะ, 2550)

1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว ตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอกุมภวาปี ห่างจากอำเภอประมาณ 17 กิโลเมตร การติดต่อคมนาคมระหว่างอำเภอกับตำบลใช้เส้นทางเชียงแห-ตำบลพันดอน-เชียงแห (เทศบาลตำบลเชียงแห, 2555)

การคมนาคมขนส่ง มี 3 ทาง ดังนี้ ทางบก ได้แก่ การตัดและสร้างถนนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว การจัดการบริการสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น รถรับจ้าง บริการรถเช่า รถนำเที่ยว ฯลฯ และบริการขนส่งทางบกประเภทอื่นๆ และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เกวียน รถลาก รถม้า ฯลฯ ทางเรือ ได้แก่ การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการขึ้นลงเรือ การสร้างและนำพาหนะขนส่งทางน้ำมาให้บริการ เช่น เรือ แพ ฯลฯ การจัดการบริการขนส่งทางเรือ ได้แก่ การขนส่งผู้โดยสาร ฯลฯ ทางอากาศ ได้แก่ การปรับปรุงเครื่องบินให้มีประสิทธิภาพในการขนส่งสูง มีความประหยัด และปลอดภัย การจัดเที่ยวบินและที่นั่งสำหรับนักท่องเที่ยว และการจัดเที่ยวบินให้เพียงพอ การจัดสนามบินให้สะดวกและปลอดภัย และ การปรับปรุงอัตราค่าโดยสารให้น่าสนใจ เป็นต้น (ชม รุจิชากร, 2555)

การประชาสัมพันธ์และโฆษณา โดยสื่อที่นิยมใช้ในการโฆษณาการท่องเที่ยว มีดังนี้ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร วารสาร โบรชัวร์และแผ่นพับ การโฆษณาโดยใช้ยานพาหนะ ป้ายโฆษณาบนทางหลวงหรือทางสัญจร การแสดงสินค้า (ซาเบีย บุญสนธิ, 2550)

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความพร้อมในที่นี้จะพิจารณา ดังนี้ ความพร้อมด้านสถานที่ ได้แก่ ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น ถนน รถ เรือ สถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเปิดชมได้ตลอดปี หรือเป็นบางช่วง แหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมของชุมชนในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ความต้องการจัดการท่องเที่ยวเป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่ หรือคนส่วนน้อยในชุมชน ข้อนี้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดที่ต้องสร้างขึ้นมาก่อน เพราะถ้ามีความพร้อมในทุกข้อที่กล่าวมาข้างต้นแต่คนในหมู่บ้านไม่ชอบหรือไม่เห็นด้วย กับการจัดการท่องเที่ยวก็ยากที่จะทำสำเร็จและจะกลายเป็นปัญหากับผู้ทำงานและกับนักท่องเที่ยวเองที่ไม่ได้รับการต้อนรับที่ดี (ชุกกลีน อุนวิจิตร และคณะ, 2549)

สาธารณูปโภคเป็นโครงสร้างพื้นฐาน เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ การไฟฟ้า มีเพียงพอและใช้การได้ดีไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการและผู้ให้บริการ ตลอดจนมีความปลอดภัย การประปา สะอาด ถูกหลักอนามัย และมีปริมาณเพียงพอแก่การให้บริการ การสื่อสาร โทรศัพท์ โทรสาร ระบบอินเทอร์เน็ต สะดวก รวดเร็ว และมีปริมาณของหน่วยงานหรือผู้ให้บริการอย่างพอเพียง ความสามารถในการกำจัดขยะ และสิ่งปฏิกูลต่างๆ สถานพยาบาล และโรงพยาบาลต่างๆ ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และคำรักษาพยาบาลอยู่ในอัตราที่ยุติธรรม (สิริโณ พิเชษฐบุญเกียรติ และคณะ, 2549)

3. ด้านความสำคัญและความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านความสำคัญและความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาปัจจัยย่อยใน ดังนี้ ความสำคัญในแง่ของประวัติศาสตร์และโบราณคดี ความสำคัญในแง่ศิลปวัฒนธรรมและ ประเพณี ความสำคัญในแง่ของศาสนา ความงามตามธรรมชาติหรือโดยฝีมือมนุษย์ของแหล่งท่องเที่ยวหรือในแง่ของ ลักษณะ ทางนิเวศวิทยาของแหล่งท่องเที่ยว (จิตตานันท์ ติกุล และคณะ, 2550)

4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ความปลอดภัยด้านการคมนาคมขนส่ง ความ ปลอดภัยสถานที่พักแรม ความปลอดภัยสถานที่ท่องเที่ยว (เทิดชาย ช้วยบำรุง, 2551)

5. ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การบริการ และการอำนวยความสะดวก เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ธุรกิจอุตสาหกรรมการ (เกรียงไกร บัวชุม, 2552)

ร้านอาหารและสถานบันเทิง การบริการเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวถือว่าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะนอกจากจะต้องคำนึงถึงความสะดวกความปลอดภัยในการบริโภคแล้ว สำหรับนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติยังต้องคำนึงถึงประเภทและรสชาติของอาหารด้วย (ปานทิพย์ อ้วนวานิช, 2553)

ผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบการตลาดท่องเที่ยวเป็นตลาดการท่องเที่ยวเป็นตลาดบริการที่ลูกค้ามีอิสระในการเลือกบริโภค สินค้าและบริการที่มากที่สุด องค์ประกอบของตลาดมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้ ผู้ซื้อ ผู้ขาย (สันติ ปานน้อย และคณะ, 2550) การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจจัดการนำเที่ยว (Tour Operator) ตัวแทนจำหน่าย การ ท่องเที่ยว (Travel Agency) (นิศา ชัชกุล, 2550)

กิจกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่ศึกษาเพื่อนำมาวางแผนการสร้างและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับ ความต้องการของนักท่องเที่ยว (จิตตานันท์ ติกุล และคณะ, 2550)

ผลการวิจัย

ภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้เลือก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 20 ราย ได้แก่ ประชาชนชาวบ้าน มีภูมิหลังดังต่อไปนี้ เป็นเพศชาย 17 คน เป็น หญิง 3 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน รองลงมามีอายุต่ำกว่า 50 ปี จำนวน 5 คน และมีอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี และ 61-70 ปี จำนวน 7 และ 5 คน ตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 14 คน รองลงมา คืออาชีพรับราชการ จำนวน 4 คน และมีอาชีพค้าขายจำนวน 2 คน ตามลำดับ และโดยมากมีการศึกษาในระดับต่ำกว่า มัธยมศึกษา จำนวน 9 คน รองลงมา มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช. จำนวน 4 คน มีระดับการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คนและ 5 คน ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 10,000 บาทขึ้นไป จำนวน 11 คน รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท และระหว่าง 3,000-5,000 บาท จำนวน 3 คน และมีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 6 คน และผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป จำนวน 17 คน และมีระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนระหว่าง 1-10 ปี จำนวน 3 คน

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว บึงหนองหานเป็นแหล่งน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดอุดรธานี มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ มีพื้นที่ครอบคลุม 4 อำเภอของจังหวัดอุดรธานี ทะเลบัวแดงมีเนื้อที่ประมาณ 10,000 ไร่ จุดเที่ยวชมความงามของทะเล บัวแดงอยู่ที่บ้านเดียม แหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงอยู่ไม่ไกลจากถนนสายหลัก เส้นทางคมนาคมเข้าไปยังแหล่ง ท่องเที่ยวมีความสะดวก สบาย ถนนเป็นถนนลาดยาง มีป้ายบอกทางแต่มีจุดที่ห่างกันและยังไม่ชัดเจน การเดินทาง สามารถเดินทางได้โดยทางรถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน หน่วยงานของทางราชการเข้ามามีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต มีป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทางหลักแต่เป็นป้ายที่ไม่มีความมั่นคงถาวร มีสื่อ โทรทัศน์ ให้ความสนใจในการถ่ายทำรายการและประชาสัมพันธ์ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม ความงามของทะเลบัวแดง มีการประชาสัมพันธ์แบบ บอกต่อ บัวแดงจะออกดอกในช่วงฤดูหนาว ฤดูกาลท่องเที่ยวเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน-

กุมภาพันธ์ ของทุกปี ช่วงเช้าเป็นช่วงเวลาชมความงามของดอกบัวแดง มีการจัดเทศกาลทะเลบัวแดงบาน หนองหาน
กุมภวาปี ในเดือน มกราคม และมีการจัดเทศกาลวิวาล้านบัว ในเดือนกุมภาพันธ์

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดง มีเรือไว้คอยบริการล่องชมความงามของดอกบัวแดง มี
สถานที่นั่งพักรอตรงจุดบริการเรือ มีสถานที่จอดรถกว้างขวางเพียงพอแต่พื้นที่ยังเป็นลานดิน มีห้องน้ำให้บริการ
สำหรับนักท่องเที่ยวแต่ไม่เพียงพอในช่วงเทศกาล มีร้านอาหารจำหน่าย เป็นอาหารพื้นบ้าน มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นใกล้
ทะเลบัวแดง มีกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นหมู่คณะ มีการประชุมเตรียมความพร้อมของกลุ่มเรือนำ
เที่ยว มีการอบรมให้ความรู้ในชุมชนเกี่ยวกับกิริยามารยาทในการต้อนรับ มีการจัดตั้งกลุ่มจัดทำผลิตภัณฑ์ชุมชนไว้
คอยบริการนักท่องเที่ยว มีการฝึกภาษาอังกฤษให้กับกลุ่มเรือนำเที่ยว ที่พักแรมเป็นที่พักแบบโฮมสเตย์ การเข้าพัก
แรมสามารถเข้าพักแรมได้ตลอดเวลา สถานที่ ที่พักแรมมีเพียงพอกับนักท่องเที่ยว มีสถานที่ให้นักท่องเที่ยวกางเต็นท์
นอนได้โดยไม่เสียค่าบริการ ไม่มีโรงแรมให้บริการในชุมชน มีไฟฟ้าเข้าถึงชุมชนและบริเวณแหล่งท่องเที่ยว มีเครื่องปั่น
ไฟสำรองในจุดประชาสัมพันธ์ น้ำประปาของหมู่บ้านมีการเปิด-ปิดเป็นเวลา มีสัญญาณโทรศัพท์เข้าถึงชุมชนและแหล่ง
ท่องเที่ยว มีการจ้างคนงานเก็บขยะ ทุกวันในช่วงเทศกาล

ด้านความสำคัญและความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงเป็นสถานที่ที่มีตำนานความ
เชื่อเรื่องผาแดง นางไอ่ เรื่องเมืองขอม มีตำนานเล่าขาน การเกิดชื่อหมู่บ้าน และ เกาะต่างๆ ที่อยู่รอบบึงหนองหาน มี
พระมหาธาตุ พระธาตุ และวัด ที่ศักดิ์สิทธิ์ให้กราบไหว้สักการะ มีวิถีความเป็นอยู่ตามแบบชุมชนดั้งเดิม ชุมชนมีการสืบทอดประเพณีอันเก่าแก่ มีประเพณีบุญเดือน 5 ซึ่งแตกต่างจากประเพณีของถิ่นอื่น มีประเพณีทางศาสนาที่ถือปฏิบัติทุก
ปี มีประเพณีเสี่ยงทายฟ้าฝน มีศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน คนในชุมชนนับถือศาสนาพุทธ ชุมชนให้ความสำคัญ
กับการทำบุญตักบาตร มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมใน
วันสำคัญทางศาสนา ยังคงมีการสืบทอดพิธี ทางศาสนาอย่างเหนียวแน่น ดอกบัวแดงเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การ
เคลื่อนที่ของสนมทำให้พื้นน้ำโล่งและบัวสามารถเกิดได้ดี จำนวนของดอกบัวแดงมีเป็นจำนวนมาก จนกลายเป็นทะเล
บัวแดงดึงดูดใจนักท่องเที่ยว บึงหนองหานยังคง มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ มีนกหลายชนิด อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีมาตรการให้นักท่องเที่ยวต้องสวมเสื้อชูชีพทุกคนก่อนลงเรือ คนขับเรือ
ห้ามดื่มสุราหรือของมึนเมา มีการจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในช่วงเทศกาล มีหน่วยบริการฉุกเฉินคอยช่วยเหลือ
เมื่อเกิดเหตุ มีเจ้าหน้าที่คอยจับเรือขณะ ขึ้น-ลงเรือ ป้องกันเรือโยกเรือล่ม มีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกด้าน
การจราจรทางบกในช่วงเทศกาล มีการจัดเส้นทาง การเดินทางเรือเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ จุลลงเรือและขึ้นท่าเรือ
กำหนดเป็นคนละจุดกันเพื่อความปลอดภัย มีการประชุมร่วมกันระหว่างกลุ่มเรือแต่ละท่าเรือ ที่พักแบบโฮมสเตย์มี
เจ้าของบ้านเป็นผู้รักษาความปลอดภัย ในช่วงเทศกาลมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณหมู่บ้าน มีการคัดเลือก
บ้านที่มีความปลอดภัยให้เป็นบ้านพักแบบ โฮมสเตย์ มีการกำหนดเวลาเข้า-ออกที่พักแรมของนักท่องเที่ยว มี
หน่วยงานทางราชการเข้ามาตรวจสอบที่พักแรม บริเวณท่าเรือและบริเวณลานจอดรถมีเจ้าหน้าที่ คอยรักษาความ
ปลอดภัย มีการประชาสัมพันธ์ไม่ให้นักท่องเที่ยว เดินเที่ยวริมฝั่งหนองหานในเวลากลางคืน มีเรือฉุกเฉินไว้คอย
ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ณ จุดลงเรือในช่วงเทศกาล มีไฟฟ้าส่องสว่างตามเส้นทางในชุมชน

ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว มีร้านอาหารไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว แต่ส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารชั่วคราวนำมาขาย
เฉพาะช่วงเทศกาล ร้านอาหาร ที่มีเป็นร้านอาหารแบบพื้นบ้าน ร้านตามอาหารตามสั่ง มีให้บริการเพียงร้านเดียว ไม่มี
แหล่งบันเทิงในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์ OTOP สินค้าที่ชุมชนนำมาทำ
ผลิตภัณฑ์ได้วัตถุดิบมาจาก บึงหนองหาน ผลิตภัณฑ์ของชุมชนสามารถจำหน่ายได้ตลอดปี ชุมชนมีรายได้จากการ
จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ในช่วงเทศกาลผลิตภัณฑ์มีไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมล่องเรือ
ชมความงามของทะเล บัวแดง กิจกรรมวิวาล้านบัว กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยว กิจกรรมแข่งขันการ
ขับร้องสารพันระ กิจกรรมการแสดงและวงดนตรี มีการอบรมเรื่องการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว จัดให้คนขับเรือเป็น
มัคคุเทศก์นำเที่ยว มีมัคคุเทศก์น้อยให้บริการ มีการอบรมภาษาอังกฤษให้กับกลุ่มเรือ ที่ทำหน้าที่มัคคุเทศก์

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถอธิบายถึงศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความสำคัญและความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้งานวิจัยครั้งนี้ทราบถึงศักยภาพที่แท้จริงของ แหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลจากการศึกษาตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความสำคัญและความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ผลการส่งเสริมกิจกรรม ผลการศึกษาที่มีข้อค้นพบที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

โดยผลการศึกษาพบว่า บึงหนองหานเป็นแหล่งน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดอุดรธานี มีเส้นทางคมนาคมเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย มีสื่อโทรทัศน์ให้ความสนใจในการถ่ายทำรายการและประชาสัมพันธ์ บัวแดง จะออกดอกในช่วงฤดูหนาว ดอกบัวแดงเป็นบัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีเรือไว้คอยบริการล่องชมความงามของดอกบัวแดง มีการประชุมเตรียมความพร้อมของกลุ่มเรือนำเที่ยว มีมาตรการให้นักท่องเที่ยวสวมเสื้อชูชีพทุกคนก่อนลงล่องเรือ มีการจัดเส้นทางเดินเรือ เพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ บริเวณท่าเรือมีเจ้าหน้าที่คอยรักษาความปลอดภัย มีที่พักแบบโฮมสเตย์โดยมีเจ้าของบ้านเป็นผู้รักษาความปลอดภัย ร้านอาหารที่มีในชุมชนเป็นร้านอาหารแบบพื้นบ้าน สินค้าที่ชุมชนนำมาทำผลิตภัณฑ์มีวัตถุดิบมาจากบึงหนองหาน มีไฟฟ้าเข้าถึงชุมชนและบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เป็นสถานที่ที่มีตำนานความเชื่อเรื่องผาแดง นางไอ่ มีประเพณีบุญเดือน 5 ซึ่งแตกต่างจากประเพณีของถิ่นอื่น มีการสืบทอดพิธีกรรมทางศาสนาอย่างเหนียวแน่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสาธารณูปโภคเป็นโครงสร้างพื้นฐาน เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ การไฟฟ้า มีเพียงพอและใช้การได้ดีไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการและผู้ให้บริการ ตลอดจนมีความปลอดภัย การประปา สะอาด ถูกหลักอนามัย และมีปริมาณเพียงพอแก่การให้บริการ การสื่อสาร โทรศัพท์ โทรสาร ระบบอินเทอร์เน็ต สะดวก รวดเร็ว และมีปริมาณของหน่วยงานหรือผู้ให้บริการอย่างพอเพียง ความสามารถในการกำจัดขยะ และสิ่งปฏิกูลต่างๆ สถานพยาบาล และโรงพยาบาลต่างๆ ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และคำรักษาพยาบาลอยู่ในอัตราที่ยุติธรรม (สิริโณม พิชะบุญเกียรติ และคณะ, 2549)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงชุมชนบ้านเดียม ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1. ควรมีการเพิ่มป้ายบอกทางที่เป็นสากล โดยระบุสถานที่แหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดงให้ชัดเจน เนื่องจากนักท่องเที่ยวยังสับสน
2. ควรเพิ่มจำนวนห้องสุขาให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี
3. ควรมีป้ายประชาสัมพันธ์ที่มั่นคงถาวรเป็นสากล ควรทำสัญลักษณ์ของทะเลบัวแดงที่สวยงามและโดดเด่น
4. ร้านอาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารพื้นบ้านควรมีจำนวนร้านอาหารที่หลากหลาย ถูกสุขลักษณะ
5. ชุมชนมีความต้องการที่จะคงความเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมให้คงอยู่ต่อไป และให้มีมาตรการในการป้องกันไม่ให้ระบบนิเวศของบึงหนองหานเสื่อมโทรมไป

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร บัวชุม. 2552. ศักยภาพการท่องเที่ยวตำบลปะเหลียม อำเภอปะเหลียม จังหวัดตรัง. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิตตานันท์ ติกุลและคณะ. 2550. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนสนับสนุนวิจัย.
- จิรวรรณ หัสโรค์ และคณะ. 2548. ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในบึงหนองหาน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. ขอนแก่น: ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ชม รุจิชากร. 2555. ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ประเพณีบุญบั้งไฟ อำเภอ พนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชุกกลิ่น อุณวิจิตร และคณะ. 2549. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ศักยภาพและความต้องการในการวางแผนและจัดการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชาเบ็ญ บุญสนธิ. 2556. กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวทะเลบัวแดงหนองหาน บ้านเดียม ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เทศบาลตำบลเชียงแหว. 2555. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2555-2557). อุดรธานี: ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2551. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นิตา ชัชกุล. 2550. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พี. (1991) จำกัด.
- ปองพล วัลลหทัยกุล และคณะ. 2550. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนสนับสนุนวิจัย.
- ปานทิพย์ อ้วนวานิช. 2553. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันติ ปานน้อย และคณะ. 2550. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้างในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้เพื่อการเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวแบบอื่น ๆ. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนสนับสนุนวิจัย.
- สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ และคณะ. 2549. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติในนครคุนหมิงมณฑลยูนนานประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนสนับสนุนวิจัย.
- สิริพร ดงสิงห์. 2557. ศักยภาพทะเลบัวแดง ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ในการรองรับการท่องเที่ยว. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.